

תפסיר רס"ג

גגיד למנחת שבת ושני וחמישי

אתם נצבים

ט אתם נצבים היום כלכם לפני יהוה אלהיכם ראשיכם שבטיכם זקניכם ושטריכם כל איש ישראל: אתון קימין יומא דין פולכון. קדם יי אלהכון. רישיכון שבטיכון. סביכון וסרכיכון. כל אנש ישראל: טפכם נשיכם וגרף אשר בקרב

(ט) אנתם וקוף אליום כלכם. בין ידי אללה רבכם. רויסאכם ואסבאטכם. ושיוככם וערפאכם. וסאיר רגאל אל אסראיל: (י) ואטפאלכם ונסאכם. ואלגריב אלדי פי וסט עספרך. מן מחתטב חטבך. אליי מטקוי מאד: (יא) לאדכאלך. פי עהד אללה רבך ופי חרגה. אלדי עהדה מעד אליום: (יב) לפי יתבתך אליום לה אמה. והו יכון לך

מחניך מחטב עציך עד שאב מימך: טפלוון נשיכון. וגיורך. דבגו משריתך. מלקיט אעד. עד מלי מך: לעברך בברית יהוה אלהיך ובאלתו אשר יהוה אלהיך כרת עמך היום: לאעלותך. בקימא. די

אלהך ובמומתיה. די אלהך. גזר עמך יומא דין: (שני) תיטון בספרי

למען הקים אתך היום לו לעם והוא יהיה

— כט"י —

משה חוטבי עצים ושואבי מים: יא לעברך. להיותך עובר בברית. ולא יתכן לפרשו כמו לעברך. אלא כמו (לעיל ד, יז) לעשותכם אותם: לעברך בברית. דרך העברה, כף היו פורתים ברית, עושין מחצה מכאן ומחצה מכאן ועוברים בנתים, כמו שנאמר (יימיכ לז, יז) העגל אשר כרתו לשנים ויעברו בין בתרי: יז למען הקים אתך היום לו לעם. כל כף הוא נכנס לטרוח למען קים

אתם נצבים. מלמד שכנסם משה לפני הקדוש ברוך הוא ביום מותו להכניסם בברית: ראשיכם שבטיכם. ראשיכם לשבטיכם: זקניכם ושטריכם. החשוב חשוב קודם, ואחר כף כל איש ישראל: ימחטב עציך. מלמד שבאו בנענים להתגיר בימי משה, כדרך שבאו גבעונים בימי יהושע. וזהו האמור בגבעונים (יכושט ט, ז) ויעשו גם המה בערמה ונתנם

זולק הדקדוק: היום לו לעם. כן הוא בקצת תיגאן המדוקדקות בפסיק וכן הוא בפסיקתא: שמו המור (ט) לעברך. המנהג לזקוף את העיין. (ט) היום לו לעם. מנהג רוב העולם שלא להפסיק אחר מלת היום.

תפסיר רס"ג

אלאהא כמא ועדך וכמא קסם
לאבאיך. לאברהים ליצחק
וליעקוב: יג) וליס מעכם וחדכם.
אנא עאהד הדאי אלעהד.
והדאי אלחרג: יד) אלא מע מן
הו מוגוד מענא אליום.
חאציר בין ידי אללה רבנא.
ומע מן ליס הו חאציר
מענא אליום. אד' נקל אליה:

לך לאלהים כאשר
דבר-לך וכאשר נשבע
לאבותיך לאברהם ליצחק
וליעקב: בדיל לאקמא יתך
יומא דין קדמוהי לעם. והוא יהוי לך
לאלה. כמא דמליל לך. וכמא דקיים
לאבהתך. לאברהם ליצחק וליעקב:
ולא אתכם לבדכם

אנכי כרת את-הברית הזאת ואת-האלה
הזאת: ולא עמכון בלחודיכון. אנא. גזר ית קמא הדין. וית
מומתא הדא: יד) כי את-אשר ישנו פה עמנו עמד
היום לפני יהוה אלהינו ואת אשר איננו פה
עמנו היום: ארי ית מן דאיתוהי הכא. עמנא קאים יומא
דין. קדם " אלהנא. וית מן דליתוהי. הכא עמנא יומא דין:

— רס"י —

היום. כיום הנה שהוא קיים והוא מאפיל
ומאיר, כף האיר לכם וכף עתיד להאיר
לכם, והקללות והיסורין מקימין אתכם
ומציבין אתכם לפניו. ואף הפרשה שלמעלה
מוז פיוסין הם (לעיל פסוק ט'). אתם ראיתם
את כל אשר עשה. דבר אחר, אתם נצבים.
לפי שהיו ישראל יוצאין מפרנס לפרנס
ממשה ליהושע, לפיכך עשה אותם מצבה
בדי לזרזם. וכן עשה יהושע, וכן שמואל
(שמואל א' יב, ז) התנצבו ואשפטה אתכם,
בשיצאו מידו ונכנסו לידו שלשאו:
יד ואת אשר איננו פה. ואף עם דורות
העתידים להיות:

אתך לפניו לעם: והוא יהיה לך לאלהים.
לפי שדבר לך ונשבע לאבותיך שלא
להחליף את ורעם באמה אחרת, לכך הוא
אוסר אתכם בשבועות הללו, שלא תקניטוהו
אחר שהוא אינו יכול להבדל מכם. עד כאן
פרשתי לפי פשוטו שלפרשה, ומדרש אנדה,
למה נסמכה פרשת אתם נצבים
לקללות, לפי ששמעו ישראל מאה קללות
חסר שתיים, חוץ ממ"ט שבתורת כהנים,
הוריקו פניהם ואמרו מי יוכל לעמוד
באלו התחיל משה לפיסם אתם נצבים
היום, הרבה הכעסתם למקום ולא עשה
אתכם בליה וברי אתם קימים לפניו:

תפסיר רס"ג

☪ שלושד תיסן בספרי ☪ (שלישי) טו כ"י

אַתֶּם יִדְעֶתֶם אֵת אֲשֶׁר
יֹשְׁבוּ בָאָרֶץ מִצְרַיִם וְאֵת
אֲשֶׁר-עָבְרְנוּ בְּקֶרֶב הַגּוֹיִם
אֲשֶׁר עֲבַרְתֶּם: אֲרִי אֶתוֹן יִדְעֶתוֹן.
יֵת דִּיתִיבְנָא בְּאַרְעָא דְּמִצְרַיִם. וְיֵת
דְּעִבְרָנָא בִּינֵי עַמְמֵיָא דְּעִבְרֵתוֹן:
וְתִרְאוּ אֶת שְׁקוּצֵיהֶם
וְאֵת גְּלִילֵיהֶם עֵץ וְאֶבֶן

טו) וְאַנְתֶּם עֲאֻלְמִין. מֵא
אַקְמֵנָא פִּי בְּלֵד מִצְרַיִם. וּמֵא
סְרֵנָא פִּי מֵא בֵּין אֱלֹאֲמִים.
אֱלֻדִין גְּזֵתִים בִּינֵיהֶם:
טז) וְקֵד רְאִיתֶם אֲרֻגְאֻסְהֶם.
וְטוֹאגִיִּתְהֶם. מִן כִּשְׁב וְחֻגְאֻרָה.
וּמִן פְּצִיָה וְדִיֵּהֵב אֱלֻדִי הִי
מַעְהֶם: יז) כְּלֵא יוֹגֵד פִּיכֶם רְגֵל
אוֹ אֲמֻרָאָה אוֹ עֲשִׂירָה אוֹ
סִבְט. מִן קֻלְבָּה מִתּוּלֵי אֱלִיּוֹם עַן
אֱלֵלָה רְבֵנָא. לִימְצִי וְיַעֲבֹד
מַעֲבֻדָּאֵת אוֹלֵאִיד אֱלֹאֲמִים.

כֶּסֶף וְזָהָב אֲשֶׁר עִמָּהֶם: וְחִזִּיתוּן יֵת שְׁקוּצֵיהוֹן. וְיֵת
טְעוּתְהוֹן. אָעָא וְאַבְנָא. כֶּסֶף אִוְדֵהָבָא דְּעִמָּהוֹן: ^ד פֶּן-יֵשׁ בְּכֶם
אִישׁ אוֹ-אִשָּׁה אוֹ מִשְׁפָּחָה אוֹ-שֶׁבֶט אֲשֶׁר
לְבָבוֹ פִּנָּה הַיּוֹם מֵעַם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לְלַכֵּת
לְעַבֵּד אֶת-אֱלֹהֵי הַגּוֹיִם הָהֵם פֶּן-יֵשׁ בְּכֶם
שָׂרֵשׁ פְּרָה רֹאשׁ וְלַעֲנָה: דְּלִמָּא אֵית בְּכוּן. גְּבַר אוֹ אֶתָּא

— כ"י —

טו כ"י אַתֶּם יִדְעֶתֶם וּגְוִי וְתִרְאוּ אֶת
שְׁקוּצֵיהֶם. לְפִי שְׂרָאִיתֶם הָאֲמוֹת עוֹבְדֵי
עֲבוּדָה זָרָה וְשָׂמָא הַשִּׂיא לֵב אַחַד מִכֶּם אוֹתוֹ
לְלַכֵּת אַחֲרֵיהֶם, פֶּן יֵשׁ בְּכֶם וּגְוִי (פִּסּוּק יז)
לְפִיכֶף אֲנִי צְרִיף לְהַשְׁבִּיעְכֶם: טו וְתִרְאוּ אֶת
שְׁקוּצֵיהֶם. עַל שֵׁם שְׁהֶם מְאוּסִים בְּשִׁקְצִים:
גְּלִילֵיהֶם. שְׁמִסְרָחִים וּמְאוּסִין בְּגִלְל: עֵץ

וְאֶבֶן. אוֹתָן שְׁלַעֲצִים וְשְׁלַאֲבָנִים רְאִיתֶם
בְּגִלְוִי, לְפִי שְׂאִין הַגּוֹיִם יִרְאִים שְׂמָא יִגְנְבוּ,
אַבְל שְׁלַכְסָף וְזָהָב, עִמָּהֶם, בְּחֻדְרֵי מִשְׁפִּיתֶם
הֶם, לְפִי שְׁהֶם יִרְאִים שְׂמָא יִגְנְבוּ: יז פֶּן יֵשׁ
בְּכֶם. שְׂמָא יֵשׁ בְּכֶם: אֲשֶׁר לְבָבוֹ פִּנָּה
הַיּוֹם. מִלְּקַבֵּל עָלָיו הַבְּרִית: שָׂרֵשׁ פְּרָה
רֹאשׁ וְלַעֲנָה. שָׂרֵשׁ מְגִדֵּל עֵשֶׁב מֵר כְּגִידִין,

זֶלֶק הַדְּקֻדּוֹק: ^ד מֵעַם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. כֵּן הוּא בְּמַקְצֵת תִּיגָאן בְּשׁוֹפֵר וּבְקַצְתָן בְּפִשְׁטָא:

שְׂמָא הַבְּרִית. (י) אִישׁ אוֹ-אִשָּׁה הַמְנַהֵג לְהַפְרִיד בֵּין אוֹ ל-אִשָּׁה.

תפסיר רס"ג

כלא יכון פיקם. אצל מת'מר סס או עלקם: יח) פאדיא סמע פלאם הדיא אלחרג. קדר פי נפסה קאילא לא יכון לי אלא סלאם. ואנמא אסיר פי הוא קלבי. לפי אמר באלדוא אלעטש: יט) פלא ישא אללה אן יצפח לה דיאלד. בל חינאדין

או זרעי או שבטא. דלביה פני יומא דין מרחלתא דיי אלהנא. למהך למפלת. ית טעות עממיא האנון. דלמא אית בכון.

גבר. מהרהר חטין או זדון: יה) והיה

בשמעו את דברי האלה

הזאת והתברך בלבבו

לאמר שלום יהיה לי כי

בשררות לבי אלך למען ספות הרוה את-

העמאה: ויהי. במשמעיה ית פתגמי מומתא הדא. ויחשיב בלביה

למימר שלמא יהי לי. ארי. בהרהור לבי אנא אזיל. בדיל. לאוספא

ליה חטאי שלותא על זידנותא: יט) לא-יאבה יהוה סלח

לו כי אז יעשן אף-יהוה וקנאתו באיש ההוא

ורבצה בו כל-האלה הכתובה בספר הזה

ומחה יהוה את-שמו מתחת השמים: לא ייבי יי

— כס"י —

אנקלוס בדיל לאוספא ליה חטאי שלותא על זידנותא, שאוסיף לו אני השנגות על הזדונות: הרוה. שוגג שהוא עושה כאדם שבור שלא מדעת: העמאה. שהוא עושה מדעת ובתאוה: יט) יעשן אף ה'. על ידי בעס הגוף מתחמם והעשן יוצא מן האף וכן (ט"ז כז, ט) עלה עשן באפוי ואף על פי שאין זו לפני המקום, הכתוב משמיע את האזון בדרך שהיא רגילה ויכולה לשמוע, כפי דרך הארץ: וקנאתו. לשון חמה אנפרטמיניט [חמה] אחיות לבישת נקמה ואינו מעביר על המדה:

שהם מרים, כלומר מפרה ומרבה רשע בקרבכם: יח) והתברך בלבבו. לשון ברכה, יחשב בלבו ברכת שלום לעצמו לאמר, לא יבואוני קללות הללו, אף שלום יהיה לי: והתברך. זינדי"ט ט"י זלע"ז [יברך את עצמו]. כמו והתגלח והתפלל: בשררות לבי אלך. במראית לבי כמו (זמדזכ כד, יח) אשורנו ולא קרוב, כלומר מה שלבי רואה לעשות: למען ספות הרוה. לפי שאוסיף לו פרענות על מה שעשה עד הנה בשוגג והייתי מעביר עליהם וגורם עתה שאצטרפם עם המזיד ואפרע ממנו הכל. וכן תרגם

תפסיר רס"ג

ישתד ג'צ'ב אללה וְחַמִּיּוּתָהּ
עֲלֶיהָ. פִּלְזֶק בַּה גְּמִיעַ אֶלְחָרָג.
אֶלְמַכְתּוּב פִּי הָדִיא אֶלְסַפֵּר.
חַתִּי יִמְחִי אֶלְלָה אֶסְמֶה. מִן
תַּחַת אֶלְסָמָא: (כ) וְיִפְרֹזָה אֶלְלָה
עָלַי שֶׁד. מִן גְּמִיעַ אֶסְבֵּאט
אֶסְרָאִיל. כְּגִמִיעַ חָרָג אֶלְעֶהָ.
אֶלְמַכְתּוּב פִּי סַפֵּר הָדִיא
אֶלְתּוֹרִיָּה: (כא) פִּיקוּל אֶלְגִּיל
אֶלְאֶכִּיר. מִן בְּנִיכֶם אֶלְדִּין
יְקוּמוּן מִן בַּעֲדֶכֶם. וְאֶלְגִּרִּיב
אֶלְדִּי יֵאֲתִי מִן בְּלָד בַּעֲדִי.
פִּינְצִירוֹן צִרְבָּאת תֵּלֵךְ
אֶלְאֶרֶץ וְאֶמְרָא צִיְהָא. אֶלְדִּי
אֶמְרָצִיְהָ אֶלְלָה: (כב) חַתִּי
כִּאֵן גְּמִיעַ אֶרְצִיְהָ מְחַדְקָה
בְּנֵאֵר וּכְפָרִית. פְּהִי לֹא תוֹרַע

לְמִשְׁבַּק לִיָּה. אֲרִי בְּכֵן. יִתְקַף רוּגְזָא
דִּי וְחַמִּיּוּתָהּ בְּגוּבְרָא הַהוּא. וְיִדְבְּקוּן
בִּיה כָּל לְוֹטִיא. דְּכַתִּיבִין בְּסַפְרָא הָדִין.
וְיִמְחִי יִי יֵת שְׁמִיָּהּ. מִתְּחֹת שְׁמִיא:
כ וְהַבְּדִילוּ יְהוָה לְרַעָה
מִכָּל שְׁבִטֵי יִשְׂרָאֵל כְּכָל
אֲלוֹת הַבְּרִית הַכְּתוּבָה
בְּסֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֹּה: וְיִפְרֹשֶׁנָּה
יִי לְבִישָׂא. מִכָּל שְׁבִטֵי דִישְׂרָאֵל. כְּכָל
לְוִטֵי קִימָא. דְּכַתִּיבִין בְּסֵפֶר אוֹרִיתָא
הָדִין: כב וְאָמַר הַדּוֹר הָאֲחֵרוֹן
בְּנִיכֶם אֲשֶׁר יְקוּמוּ
מֵאֲחֵרֵיכֶם וְהִנְכִּירֵי אֲשֶׁר
יָבֵא מֵאֶרֶץ רְחוֹקָה וְרָאוּ אֶת־מִכּוֹת הָאָרֶץ
הַהוּא וְאֶת־תַּחְלָאִיהָ אֲשֶׁר־חָלָה יְהוָה בָּהּ:
וְיִימַר דָּרָא בְּתִרְאָה. בְּנִיכּוֹן דִּיקוּמוּן מִבְּתִרִּיכּוֹן. וְיִבְרַע עִמְמִין. דִּיִּיתִי
מֵאֶרֶע רְחִיקָא. וְיִחְזוּן. יֵת מַחְתָּהּ. דִּיאֶרְעָא הַהִיא וְיֵת מֵרַעָהָ. דִּיאֶמְרַע
יִי בָּהּ: כב גְּפָרִית וּמֶלֶח שְׂרָפָה כָּל־אֶרְצָהּ לֹא
תוֹרַע וְלֹא תִצְמַח וְלֹא־יֵעֲלֶה בָּהּ כָּל־עֵשֶׂב

— רס"ג —

לְשִׁתִּי לְשׁוֹנוֹת. בְּפָרְשַׁת הַקְּלָלוֹת הַטְּפָחָא
נְתוּנָה תַּחַת בְּסֵפֶר, וְהַתּוֹרָה הַזֹּאת דְּבוּקִים זֶה
לְזֶה, לְכַף אָמַר הַזֹּאת, וְכֵאֵן הַטְּפָחָה נְתוּנָה
תַּחַת הַתּוֹרָה, נִמְצָא סֵפֶר הַתּוֹרָה דְּבוּקִים זֶה
לְזֶה, לְפִיכָף לְשׁוֹן זָכַר נוֹפֵל אַחֲרָיו, שְׁהַלְשׁוֹן

כ הַכְּתוּבָה בְּסֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֹּה. וְלִמְעֻלָּה
הוּא אוֹמֵר (לְטִיל כַּח, סא) בְּסֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֹּאת
גַּם כָּל חֲלִי וְכָל מַכָּה וְגוֹי, הַזֹּאת, לְשׁוֹן נְקֻבָּה,
מוֹסֵב עַל הַתּוֹרָה. הַזֹּה, לְשׁוֹן זָכַר, מוֹסֵב עַל
הַסֵּפֶר, וְעַל יְדֵי פְסוּק הַטְּעָמִים הֵן נִחְלָקִין

תפסיר רס"ג

ולא תנבת. ולא יטלע פיהא שייא מן אלעשב. כמקלב סדום ועמורה אדמה וצבויים. אלדוי קלבהא אללה. בג'צ'בה וחמ'יתה: כג) פיקול גמיע אל'אמם. עלי מא ד'א צנע אללה כד'א בהד'יה אל'ארץ. ומא סבב. שד'יה הד'א אלג'צ'ב אלעצ'ים: כד) פיגאבון. באן ד'אלך עלי מא תרכו עהד אללה אל'אה אב'איהם. אלד'י עהדה מעהם. באכ'ראגה להם מן בלד מצר: כה) פמ'צ'ו. ועבדו מעבד'את אכ'ר. וסגדו להא. מעבד'את למ יערפוהא. ולם תנצב'הם נציב'א: כו) פ'אשתד ג'צ'ב

כַּמֵּה־פִּכֹּת סֹדִם וְעַמֹּרָה אֲדָמָה (כ' וצביים) וְצַבֹּיִם אֲשֶׁר הִפֵּךְ יְהוָה בְּאָפּוֹ וּבְחַמְתּוֹ: גופריתא ומלחא תהי יקדא כל ארעה. לא תזדרע ולא תצמת. ולא יסק בה כל עשב. כהפיכתא. דסדום ועמורה אדמה וצבויים. דהפך יי. פרוגזיה ובחמתיה: **וְאָמְרוּ כָּל־הַגּוֹיִם עַל־מָה עָשָׂה יְהוָה כִּכָּה לְאָרֶץ הַזֹּאת מָה חָרִי הָאֵף הַגָּדוֹל הַזֶּה: וימרון כל עממ'א. על מא עבד יי. כד'ין לארעא הד'א. מא תקוף. רוגזא רבא הד'ין: כד) וְאָמְרוּ עַל אֲשֶׁר**

עִזְבוּ אֶת־בְּרִית יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֵם אֲשֶׁר פָּרַת עִמָּם בְּהוֹצִיאוֹ אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם: וימרון. על דשבקו. ית קימא דיי אלהא דאב'התהון. דגזר עמהון. באפקותיה יתהון מארעא דמצר'ים: כה) וַיֵּלְכוּ וַיַּעֲבְדוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים וַיִּשְׁתַּחֲווּ לָהֶם אֱלֹהִים אֲשֶׁר לֹא־יָדְעוּם וְלֹא חָלַק לָהֶם: ואזלו. ופלחו לטעות עממ'א. וסגידו להון. דחלן דלא ידעונין. ולא איטיבא להון: כד) וַיַּחַר־אֵף יְהוָה

— כש"י —

נופל על הספר: ככ לא ידעום. לא ידעו נתנם לחלקם. ואונקלוס תרגם ולא אוטיבא בהם גבורת אלהות: ולא חלק להם. לא להון. לא הטיבו להם שום טובה. ולשון לא

תפסיר רס"ג

אללה עלי תלך אלבלה. פאחל
בהא גמיע אללענה.
אלמכתובה פי הדא אלספר:
כו) פשד'ב אהלהא ען בלדהם.
בגצ'ב וחמייה וסכ'ט עצים.
וטרחהם. אלי בלד אכ'ר כמי
תרונהם אליום: כח) פיעתברון
ויקולון כד'אך. אלמסתוראת
ללה רבנא. ואלמכשופאת
גמיעא. אלתי הי לנא ולבנינא
אלי אלדהר. פי אן נעמל. גמיע
פלאם הדיה אלטרמייה:
ל א) ואד'א חלת בך גמיע
הדיה אלממור. מן אלברכאת

בְּאֶרֶץ הַהוּא לְהֵבִיא עָלֶיךָ
אֶת-כָּל-הַקְּלָלָה הַפְּתוּבָה

בַּסֵּפֶר הַזֶּה: וּתְקִיף רוּגְזָא דִּי
בְּאֶרְעָא הַהִיא. לְאִיתְּאָה עֲלֵה יֵת כָּל
לְוֹטִיָּא. דְּכַתִּיבִין בַּסֵּפֶרָא הַדִּין:

כִּי וַיִּתְּשֵׁם יְהוָה מֵעַל
אֲדָמְתָם בְּאֶרֶץ וּבַחֲמָה

וּבְקֶצֶף גָּדוֹל וַיִּשְׁלַכְם
אֶל-אֶרֶץ אַחֲרַת פְּיֹם הַזֶּה:

וְטַלְטִילִנוּן יִי מֵעַל אֶרְעֵהוּן. בְּרִגְזוֹ וּבַחֲמָא

וּבַתְּקוּף רַב. וְאֶגְלִינוּן. לְאֶרְעֵ אַחֲרֵי פְּיֹמָא הַדִּין: כֹּחַ הַנְּסֻתָּרַת

לִיהוּה אֱלֹהֵינוּ וְהַנְּגִלָּת לָנוּ וְלִבְנֵינוּ עַד-עוֹלָם

לְעֲשׂוֹת אֶת-כָּל-דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת: דְּמַטְמָרן.

קְדָם יִי אֱלֹהֵנָא. וּדְגִלִין. לְנָא וְלִבְנֵנָא עַד עֲלֵמָא. לְמַעַבְדָּ. יֵת כָּל

פּתגמי אוריתא הדא: ס ❀ דְּבִינֵי תִימִן בְּסִפְרֵי ❀ שְׁנֵי כְּשֶׁהֵן מַחֻבְּרֹת בְּפֶתִיָּא ❀

❀ (רביעי) (שני כשהן מחוברות) ❀ וְהָיָה כִּי-יָבֹאוּ עָלֶיךָ כָּל-

הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הַבְּרָכָה וְהַקְּלָלָה אֲשֶׁר נָתַתִּי

כש"י

כך (פסוק כה) וראו את מכות הארץ ההיא
והלא אין אדם יודע טמונותיו שלחברו, אין
אני מעניש אתכם על הנסתרות, שהן לה'
אלהינו והוא יפרע מאותו יחיד, אבל
הנגלות, לנו ולבנינו לבער הרע מקרבנו,
ואם לא נעשה דין בהם יענשו הרבים. נקוד
על לנו ולבנינו, לדרוש, שאף על הנגלות לא

חלק אותו אלוה שבתרו להם, לא חלק להם
שום נחלה ושום חלק: כי ויתשם ה'.
כתרגומו וטלטלנון, וכן (ירמיכ יב, יד) הנני
נותשם מעל אדמתם: כח הנסתרות לה'
אלהינו. ואם תאמרו מה בידינו לעשות,
אתה מעניש את הרבים על הרהורי היחיד,
שאמר (פסוק יז) פן יש בכם איש וגוי, ואחר

תפסיר רס"ג

וּאֵלֶּנָּא. אֵלֵּי תִּלְוֶנָּהּ. עֲלִיד. פֶּאֲרָגַע אֵלֵּי נִפְסָד. וְעֵלֵי אַנְךְ פִּי מֵא בֵּין גְּמִיעַ אֱלֵאֲמָם. אֱלֵדִי דִּחֲאֵךְ אֱלֵלָה רִבְךְ אֵלֵי תִים: (ב) פֶּתוּב אֵלֵי אֱלֵלָה רִבְךְ וְאֶקְבֵּל אֲמֵרָה. מֵתִל גְּמִיעַ מֵא אֲנֵא אֲמֵרְךְ בַּה אֱלִיִּים. אַנְתּ וּבְנִיד. בְּכֹל קִלְבְּךְ וְנִפְסָד: (ג) פֶּאֵן אֱלֵלָה רִבְךְ יִתוּב עֲלִיד וְרַחֲמֵךְ. וְיַעֲוֵד וְיִגְמַעַךְ מִן גְּמִיעַ אֱלֵשְׁעוּב. אֱלֵדִי בְּדִדְךְ הֵנֵאֵךְ: (ד) חֲתִי אֵן אֱלִמְנִדְחִי מִנְךְ לֵן כֶּאֱן פִּי אֶקְצֵא אֱלִסְמֵא. לְגַמַּע שְׁמֵלְךְ אֱלֵלָה רִבְךְ מִן תִּים

לְפָנֶיךָ וְהַשְׁבֹּתָ אֶל-לִבְּךָ
בְּכֹל-הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִדִּיחֶךָ
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ שִׁמְהָ: וַיְהִי אֲרִי
יִיתוֹן עֲלֶךָ כָּל פִּתְגָמֵי־הָאֱלִיִּין. בִּרְכֹן
וּלְוִטִיִן. דִּיהִבִּית קְדָמְךָ. וְתִתִּיב לְלִבְךָ.
בְּכֹל עַמֻּמֵּי־א. דִּיאַגְלִיד: ׀ אֶלְהֵךְ לְתַמּוֹן:
וְשִׁבְתָּ עַד-יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
וּשְׁמַעְתָּ בְּקוֹל־כָּל אֲשֶׁר-
אֲנֹכִי מְצַוְךָ הַיּוֹם אֶתְּהָא
וּבְנִיד בְּכֹל-לִבְּךָ וּבְכֹל-

נִפְשֶׁךָ: וְתִתוּב. לְדַחֲלֵתָא דִּי אֶלְהֵךְ וְתִקְבִּיל לְמִימְרֵיהָ. כְּכֹל.
דִּיאֲנֵא מְפַקִּיד לְךָ יוֹמָא דִּין. אֵת וּבְנֵךְ. בְּכֹל לִבְךָ וּבְכֹל נִפְשֶׁךָ: ג וְשָׁב
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶת-שְׁבוֹתֶיךָ וְרַחֲמֶיךָ וְשָׁב וְקִבְּצֶךָ
מִכָּל-הָעַמִּים אֲשֶׁר הִפְיַצְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ שִׁמְהָ:
וַיִּתִּיב ׀ אֶלְהֵךְ. יֵת שְׁבִי גְלוֹתְךָ וִירַחִים עֲלֶךָ. וַיִּתוּב. וַיִּכְנַשְׁנֵךְ
מִכָּל עַמֻּמֵּי־א. דִּבְדִּרְךָ: ׀ אֶלְהֵךְ לְתַמּוֹן: ד אִם-יְהִיֶּה נִדְחֶךָ
בְּקִצֵּה הַשָּׁמַיִם מִשָּׁם יִקְבְּצֶךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ

— רס"י —

לְעַצְמוֹ, שְׁהוּא יְשׁוּב עִמָּהֶם. וְעוֹד יֵשׁ לֹאמַר,
שְׁגִדוּל יוֹם קְבוּץ גְּלוּיֹת וּבְקִשִּׁי, כְּאֵלוֹ הוּא
עַצְמוֹ צְרִיף לְהִיּוֹת אוּחוֹ בְּנִידוֹ מִפֶּשׁ אִישׁ
אִישׁ מִמְקוֹמוֹ, כְּעֵנִין שְׁנֵאֲמַר (ישעיכ כז, יב)
וְאַתֶּם תִּלְקִטוּ לְאַחַד אַחַד בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְאַף
בְּגְלוּיֹת שְׁאֵר הָאֲמוֹת מְצִינוּ כֵּן (ירמייכו מט, מז)
וְשִׁבְתִּי שְׁבוֹת מוֹאֵב:

עֲנֵשׁ אֵת הָרַבִּים עַד שְׁעָבְרוּ אֶת הַיַּרְדֵּן,
מִשְׁקַבְלוֹ עֲלֵיהֶם אֶת הַשְּׁבוּעָה בְּהַר גְּרִזִּים
וּבְהַר עֵיבָל, וְנַעֲשׂוּ עֲרָבִים זֶה לָזֶה:
לְגוֹשָׁב הִי אֱלֹהֶיךָ אֶת שְׁבוֹתֶיךָ. הִיָּה לוֹ
לְכַתּוּב וְהָשִׁיב אֶת שְׁבוֹתֶיךָ, רַבּוֹתֵינוּ לְמִדּוֹ
מִכֶּאֱן שְׁהַשְׁכִּינָה כְּבִיכּוֹל שְׁרוּיָה עִם יִשְׂרָאֵל
בְּצִרַת גְּלוּתָם, וּכְשִׁנְגָאֲלִין הַכְּתִיב גְּאֵלָה

תפסיר רס"ג

ולקדמך: (ה) וידכילך אללה רבך. אלי אלבלד אלדי מאזזה אבאנד ותחווה. ויחסן אליך ויפתרך מן אבאנד: (ו) וישרח אללה רבך. צדריך וצדך נסלך. לתחב אללה רבך. בכל קלבך וכל נפסך לכי תחיא: (ז) ויחל אללה רבך. גמיע הדיא אלחרג. באעדאנד ובשאניך אלדי כלבנד: (ח) ואנת תתוב. ותקבל אמר אללה. ותעמל גמיע וצאיאה. אלדי אמרך בהא אליום: (ט) ויזדך אללה רבך. פי גמיע צנעה ידך. פי תמר

ומשם יקחך: אם יהוה גלותך בסיפי שמיא. מתמן. יכנשך יי אלהך:

ומתמן יקרבך: * והביאך יהוה

אלהיך אל-הארץ אשר-

ירשו אבותיך וירשתה

והיטבך והרבך מאבותיך:

ויעלך יי אלהך. לארעא. דיריתו

אבהך ותירתה. ויטיב לך ויסגך

מאבהך: ❀ המושג בספר תימן ❀ ומל

יהוה אלהיך את-לבבך

ואת-לבב זרעך לאהבה את-יהוה אלהיך

בכל-לבבך ובכל-נפשך למען חייך: ויעדי יי

אלהך. ית טפשות לבך וית טפשות לבא דבך. למרחם. ית יי אלהך:

בכל לבך ובכל נפשך בדיל חיד: (חעישי) (שלישי כשהן עחוברות)

ונתן יהוה אלהיך את כל-האלות האלה

על-איביך ועל שנאיך אשר רדפוך: ויתין יי

אלהך. ית כל לוטיא האלין. על בעלי דבך ועל שנאך דרדפוך:

ואתה תשוב ושמעת בקול יהוה ועשית

את-כל-מצותיו אשר אנכי מצוך היום: ואת

תתוב. ותקביל למימרא דיין. ותעביד ית כל פקודהי. דאנא מפקיד

לך יומא דיין: וחותירך יהוה אלהיך בכל | מעשה ידך בפרי בטנך ובפרי בהמתך ובפרי

אית גורמים כאן המושג בספר תימן

תפסיר רס"ג

בְּטָנְךָ. וְתִמְרֵי בְּהַאימֶךָ. וְתִמְרֵי אֶרֶץ כְּיִרְא. אֲדִי יִרְגַע אֱלֹהִים. אֵן יִקְצֹד בְּךָ כְּיִרְא. כְּמֵא קֶצֶד בְּאַבְאֵיךָ: (י) אֲדִי תִקְבֹּל אִמֶּר אֱלֹהִים רַבְּךָ. פְּתַחפִּיץ גְּמִיעַ וְצִיאָא וְרִסוּמָה. אֱלִמְכַתוּבָה פִי הֲדִיא סֵפֶר אֱלִתוּרִיָּה. אֲדִי תִתּוּב אֱלִי אֱלֹהִים רַבְּךָ. בְּכָל קֶלֶבְךָ וְכָל נֶפֶסְךָ: (יא) וְאַעֲלֶם אֵן הֲדִיא אֱלִוְצִיָּה. אֲלִדִי אִמְרֶךָ בְּהֵא אֱלִוּים. לִיס בְּכַפִּיָּה עֲנֶךָ. וְלֵא בְּעִידָה: (יב) לִיסָהָא פִי אֱלִסְמֵא. פִּיקוּל קֵאִיל. מֵן דִּיא

אֲדַמְתָּךְ לְטֹבָה פִּי | יָשׁוּב
יְהוָה לְשׁוֹשׁ עֲלֶיךָ לְטֹב
כְּאֲשֶׁר-שָׁשׁ עַל-אַבְתִּיךָ:
וַיִּתְרַנֵּךְ יי אֱלֹהֶיךָ. בְּכָל עוֹבְדֵי יָדְךָ.
בְּוֹלְדָא דְּמַעְךָ. וּבּוֹלְדָא דְּבַעֲיָרְךָ. וּבַאֲבֵא
דְּאַרְעֶךָ לְטָבָא. אֲרִי יָתוּב יי. לְמַחְדֵי עַלְךָ
לְטָב. כְּמֵא דְּחַדִּי עַל אֲבִהָתְךָ: ד פִּי
תִשְׁמַע בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
לְשֹׁמֵר מִצְוֹתָיו וְחֻקֹּתָיו
הַכְּתוּבָה בְּסֵפֶר הַתּוֹרָה

הִזָּה פִּי תָשׁוּב אֶל-יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל-לִבְבְּךָ
וּבְכָל-נַפְשֶׁךָ: אֲרִי תִקְבִּיל. לְמִימְרֵא דִּי אֱלֹהֶיךָ. לְמַטַּר פְּקוּדוֹהִי
וּקְנִימוֹהִי. דְּכַתִּיבִין. בְּסֵפֶר אוֹרִיתָא הַדִּין. אֲרִי תִתּוּב לְדַחֲלָתָא דִּי
אֱלֹהֶיךָ. בְּכָל לִבְךָ וּבְכָל נַפְשֶׁךָ: ס (שש"י) שְׁלִישִׁי כְּשֶׁהֵן מִחוֹבְרוֹת בְּסַת"י

מִצְוֹת הַיּוֹם לֹא-נִפְלְאוּ הוּא מִמֶּךָ וְלֹא רַחֲקָה
הוּא: אֲרִי תִפְקִידָתָא הַדָּא. דְּאַנָּא מְפָקִיד לְךָ יוֹמָא דִּין. לֹא מְפָרְשָׂא
הִיא מִמֶּךָ. וְלֹא רַחֲיִקָא הִיא: ז לא בְּשָׁמַיִם הוּא לֵאמֹר
מִי יַעֲלֶה-לָנוּ הַשָּׁמַיְמָה וְיִקְחָה לָנוּ וְיִשְׁמַעְנוּ

— רש"י —

יא לא נִפְלְאוּ הִיא מִמֶּךָ. לא מְכַסֶּה הִיא וְתַרְדּ בְּמִטְמוֹנוֹת. מְכַסֶּה, חֲבוּשׁ בְּטְמוֹן; מִמֶּךָ, כְּמוֹ שְׁנָאֵמֶר (דְּכִיס י, ח) כִּי נִפְלְא, אֲרִי יִתְפָּסִי, (אִיכָב 6, ט) וְתַרְדּ פְּלֵאִים, (אִיוֹז מ, יג) הִיא מְכַסֶּה הִיא וְלֹא בְּשָׁמַיִם הִיא. שְׁאֵלוֹ הִיטָה בְּשָׁמַיִם, הִיטָה צְרִיךְ לַעֲלוֹת אֶרְרִיָּה וְלִלְמַדָּה:

תפסיר רס"ג

יצעד לנא אלי אלסמא
 וינזלהא לנא. ויסמענאהא
 ונעמל בהא: יג) וליס הי פי
 דיאך גאנב אלבחר. פיקול
 קאיל. מן דיא יעבר לנא אלי
 דיאך גאנב אלבחר פיאכדהא
 לנא. ויסמענאהא ונעמל בהא:
 יד) בל אל אמר קריב אליך
 גדא. ימכנד בפאך ובקלבך אן
 תעמל בה: טו) אנציר אני קד
 געלת בין ידיך אליום. אלתיאה
 ואלכיר. ואלמות ואלשר:
 טז) עלי מא אמרך בה אליום.
 אן תחבב אללה רבך ותסיר פי
 טרקה. ותחפץ וצאיאה

אתה ונעשנה: לא בשמיא היא.
 למימר. מן יסק לנא לשמיא ויסבה לנא.
 וישמעננא יתה ונעבדנה: דג) ולא-
 מעבר לים הוא לאמר מי
 יעבר לנו אל-עבר הים
 ויקחה לנו וישמענו אתה

ונעשנה: ולא מעברא לימא היא.
 למימר. מן יעבר לנא. לעיבר ימא ויסבה
 לנא. וישמעננא יתה ונעבדנה:
 פו) פי-קרוב אליך הדבר
 מאד בפיו ובלבך

לעשתו: ארי קריב לותך. פתגמא לחדא. בפומך ובלבך

למעבדיה ס

⦿ שבדיעדי בספרי תימן ⦿ רביעי כשהן מחוברות בספרי תימן ⦿

(שביעי) (רביעי כשהן מחוברות) טו) ראה נתתי לפניך היום

את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע:
 חזי דיהבית קדמך יומא דין. ית חיי וית טבתא. וית מותא וית בשתא:
 טז) אשר אנכי מצוך היום לאהבה את יהוה
 אלהיך ללכת בדרךיו ולשמר מצותיו וחקתיו
 ומשפטיו וחיית ורביית וברכך יהוה אלהיך

— רש"י —

יז פי קרוב אליך. התורה נתנה לכם בכתב
 ובעל פה: טו) את החיים ואת הטוב. זה
 תלוי בזה, אם תעשה טוב הרי לך חיים, ואם

תעשה רע הרי לך המות. והכתוב מפרש
 והולך היאך: טז) אשר אנכי מצוך היום
 לאהבה. הרי הטוב, ובו תלוי וחיית

תפסיר רס"ג

ורסוניה ואחכאמה. פתחיא ותכתיר. ויבארך לך אללה רבך. פי אלבלד אלד' אנת צאיר אליה לתחווה: (ז) ואן תולא קלבך ולם תקבל דיאלך. ומלת וסגדת. למעבודאת אכיר ועבדתהא: (ח) פקד אכברתכם מן אליום. אנכם סתבידון. ולא תטול מדתכם פי אלבלד. אלד'י אנת עאבר אלארדן. לתציר אליה לתחווה: (ט) וקד אשהדת עליכם אליום אלסמא

בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר-אֲתָה בָּא-

שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ: דָּאנָא מִפְּקִיד לְךָ

יומא דין. למרחם. ית יי אלהך למהך

באורחן דתקנן קדמוהי. ולמטר. פקודוהי

וקימוהי ודינוהי. ותיחי ותסגי. ויברכנך יי

אלהך. בארעא. דאת עליל לתמן

למירתה: **וְאִם-יִפְגָּה לְבַבְךָ**

וְלֹא תִשְׁמַע וְנִדְחַת

וְהִשְׁתַּחֲוִית לְאֱלֹהִים

אַחֵרִים וְעַבַּדְתֶּם: וְאִם יתפני

לבך ולא תקביל. ותטעי. ותסגוד. לטעות עממיא ותפלחנין:

לֹא-תֵאָרִיכוּן יָמִים עַל-הָאָדָמָה אֲשֶׁר אֲתָה

עֹבֵר אֶת-הַיַּרְדֵּן לָבוֹא שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ: חויתי לבון

יומא דין. ארי מיבד תיבדון. לא תירכוון יומין על ארעא. דאת עבר

ית ירדנא. למיעל לתמן למירתה: **יֵט הָעֵדוּתִי בְּכֶם הַיּוֹם**

אֶת-הַשָּׁמַיִם וְאֶת-הָאָרֶץ הַחַיִּים וְהַמּוֹת נָתַתִּי

— כט"י —

אתכם. שמא שנו את מדתם, שמא לא עלה גלגל חמה מן המזרח והאיר לכל העולם, בענין שנאמר (קבלת 6, ס) וזרח השמש ובא השמש, הסתכלו בארץ שבראתי לשמש אתכם, שמא שנתה מדתה, שמא ורעתם אותה ולא צמחה, או שמא ורעתם חטים והעלתה שעורים, ומה אלו שנעשו לא לשכר ולא להפסד אם זוכין אין מקבלין

ורבית. הרי החיים: **יִוֹאֵם יִפְגָּה לְבַבְךָ.** הרי הרע: **יִם כִּי אָבֹד תֵּאָבְדוֹן.** הרי המות: **יֵט הָעֵדוּתִי בְּכֶם הַיּוֹם אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ.** שהם קימים לעולם וכאשר תקרה אתכם הרעה יהיו עדים שאני התריתי בכם בכל זאת. דבר אחר, העידתי בכם היום את השמים וגי, אמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל, הסתכלו בשמים שבראתי לשמש

ברכה ראשונה שקודם ההפטרה

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר בָּחַר, בְּנַבְיָאִים טוֹבִים. וְרָצָה
בְּדַבְרֵיהֶם, הַנְּאֻמִּים בְּאֵמֶת. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. הַבּוֹחֵר בַּתּוֹרָה,
בְּמֹשֶׁה עַבְדּוֹ, וּבִישְׂרָאֵל עַמּוֹ. וּבְנַבְיָאִי, הָאֵמֶת וְהַצְדִּיק: (אמ)

הפטרה דאתם נצבים

דע, כי לעולם מפטירין הפטרה זו בשבת שלפני ראש השנה. בין אם
נצבים וילך מחוברות, ובין אם הן פרודות.

בישעיה סימן ס"א

וְנוֹדַע בְּגוֹיִם זְרָעִים וְצֹאצְאֵיהֶם בְּתוֹךְ הָעַמִּים
כֹּל־רְאִיֵהֶם יִפְרוּם כִּי הֵם זְרַע בְּרַךְ יְהוָה:
וַיִּתְרַבּוּן בְּעַמְמֵיָא, בְּנִיהוּן. וּבְנֵי בְנִיהוּן, בְּגוּ מַלְכוּתָא. כֹּל חֲזוּאֵיהוּן,
יִשְׁתַּמּוּדְעוּנוּנוּן. אַרִי, אַנּוּן זְרַעָא, דְּבִרְכִיָּה י״: ב שׁוֹשׁ אֲשִׁישׁ בִּיהוּה
תַּגְּל נַפְשֵׁי בְּאֱלֹהֵי כִי הִלְבִּישְׁנִי בְּגַדֵי־יִשַׁע מְעִיל צְדָקָה
יַעֲטֵנִי כַחֲתָן יִכְהֵן פֶּאֶר וְכַפְלָה תַעֲדָה כְּלִיָּה: אִמְרַת יְרִשְׁלָם
מַחְדָּא אַחְדִּי, בְּמִימְרָא דִי. תְּבוּע נַפְשֵׁי, בְּפִרְקָנָא דְאֱלֹהֵי. אַרִי אֶלְבְּשָׁנִי,
לְבוּשֵׁין דְּפִרְקוֹן. מְעִיל דְּזִכּוֹ, עֲטָפְנִי. כַּחֲתָנָא, דְּמַצְלַח בְּגַנוּנִיָּה. וְכַכְהֵנָא
רַבָּא, דְּמַתְקֵן בְּלְבוּשׁוֹהֵי. וְכַכְלָתָא, דְּמַתְקֵשְׁטָא בְּתַקּוּנָהָא: ג כִּי
כְּאַרְץ תּוֹצִיא צְמַחָה וּכְגֵנָה זְרוּעִיָּה תַצְמִיחַ כֵּן | אֲדָנִי
יְהוָה יַצְמִיחַ צְדָקָה וְתִהְלֶה נֶגֶד כָּל־הַגּוֹיִם: אַרִי כְּאַרְעָא,
דְּמַפְקָא צְמַחָה. וּכְגַנַּת שְׁקִיָּא, דְּזִירוּעָהָ מְרַבֵּיא. כֵּן, י״ אֱלֹהִים. יְגַלִּי
זְכוּתָהּ, וְתִשְׁבַּחַתָּה דִירִשְׁלָם. לְקַבִּיל, כֹּל עַמְמֵיָא: ד לְמַעַן צִיּוֹן לֹא
אֲחֻשָּׁה וּלְמַעַן יְרוּשָׁלַם לֹא אֲשַׁקוּט עַד־יֵצֵא כְּנֶגְהָ צְדָקָה
וַיִּשׁוּעַתָּה כָּל־פִּיד יִבְעֹר: עַד דְּאֲעַבִּיד פִּרְקוֹן לְצִיּוֹן, לֹא אֲנִיחַ
לְעַמְמֵיָא. וְעַד דְּאִיתִי נַחְמָא לִירִשְׁלָם, לֹא אֲשַׁקוּט לְמַלְכוּתָא. עַד
דִּיתְגְּלִי כְּשִׁפְרָפְרָא, נְהוּרָה. וּפִרְקָנָהּ, כְּבַעוּר יִבְעֹר: ה וְרָאוּ גוֹיִם
צְדָקָךְ וְכָל־מְלָכִים כְּבוֹדְךָ וְקָרָא לְךָ שֵׁם חֲדָשׁ אֲשֶׁר פִּי

יְהוָה יִקְבְּנוּ: וַיַּחְזֹן עַמְּמִיא, זְכוּתֶיךָ. וְכָל מַלְכֵי־א, יִקְרִיד. וַיִּקְרוֹן לִיד, שְׁמָא חֲדָתָא. דְּבַמִּימְרֵיהּ, יי יִפְרֹשְׁנִיהּ: וְהָיִית עֲטָרַת תְּפָאֲרַת בֵּיד־יְהוָה (כ' וצנוף) וַעֲנִיף מְלוּכָה בְּכַף־אֱלֹהֶיךָ: וְתִהְיוּ. פְּלִיל דְּחֲדוּא, קָדָם יי. וְכַתְּר דְּתִשְׁבְּחָא, קָדָם אֱלֹהֶיךָ: וְ לֹא־יֵאמֶר לָךְ עוֹד עֲזוּבָה וְלֹא־אֲרַעֲךָ לֹא־יֵאמֶר עוֹד שְׁמֹמָה כִּי לָךְ יִקְרָא חֲפְצֵי־בָּהּ וְלֹא־אֲרַעֲךָ בְּעוֹלָה כִּי־חֲפִין יְהוָה בְּךָ וְאֲרַעֲךָ תִּבְעֵל: לֹא יִתְאָמֶר לִיד עוֹד, שְׁבִיקָא. וְלֹא־רַעֲיךָ, לֹא יִתְאָמֶר עוֹד צְדִיא. אָרִי לִיד. יִתְקַרֵי, עֲבָדֵי רַעוּתֵי בַּהּ. וְלֹא־רַעֲיךָ, יִתְבָּא. אָרִי תִּהִי רַעוּא מִן קָדָם יי, בֵּיד. וְאֲרַעֲיךָ, תִּתְיַתֵּב: ה כִּי־יִבְעֵל בַּחֹר בְּתוּלָה יִבְעֵלוּךָ בְּנִיךָ וּמְשׁוֹשׁ חֲתָן עַל־פְּלָה יִשִּׁישׁ עֲלֶיךָ אֱלֹהֶיךָ: אָרִי כְּמָא דְּמַתִּיתְב עוֹלִים, עִם בְּתוּלָה. כִּן יִתְיַתֵּבוּן בְּגוּיךָ, בְּנִכֵי. וְכְמָא דְּחֲדֵי חֲתָנָא, עִם פְּלָתָא. יַחֲדֵי עֲלֶךָ, אֱלֹהֶיךָ: ט עַל־חֹמְתֶיךָ יְרוּשָׁלַם הַפְּקֻדְתֵי שְׁמַרִים כָּל־הַיּוֹם וְכָל־הַלַּיְלָה תִּמְיִד לֹא יַחֲשׂוּ הַמְּזַבְּרִים אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵי דְּמִי לְכֶם: הָא עוֹבְדֵי אֲבָהֶתְךָ צְדִיקָא, קִרְתָּא יְרוּשָׁלַם. מִתְקַנִּין וְנִטְרִין, קְדָמֵי. כָּל יִמְמָא, וְכָל לַיְלָא. תְּדִירָא, לֹא פְּסֻקִין. מִתְאָמֶר דְּכִרְן טְבוּתֶיךָ, קָדָם יי. לֹא, פְּסֻקִין: וְאֵל־תִּתְּנוּ דְּמֵי לּוֹ עַד־יְכוֹנֵן וְעַד־יִשִּׁים אֶת־יְרוּשָׁלַם תִּהְלֵה בְּאַרְעֵי: וְלֹא יִפְסוּק דְּכִרְנָהוֹן, מִן קְדָמוּהֵי. עַד דִּיתְקִין. וְעַד דִּישׁוּי יֵת יְרוּשָׁלַם, תִּשְׁבְּחָא, בְּאַרְעָא: יא נִשְׁבַּע יְהוָה בִּימִינוֹ וּבִזְרוּעַ עֲזוֹ אִם־אֵתָן אֶת־דְּגַנְךָ עוֹד מֵאֲכָל לְאִיבֶיךָ וְאִם־יִשְׁתָּו בְּנֵי־נְכַר תִּירוּשָׁךְ אֲשֶׁר יִגְעַת בּוֹ: קִיִּים יי. בִּימִינֵיהּ, וּבִדְרַע תִּקְפִּיהּ. אִם אֵתִין יֵת עֲבוּרֶיךָ עוֹד מִיכָל, לְבַעֲלֵי דְּבְבִיךָ. וְאִם יִשְׁתָּוּ בְּנֵי עַמְּמִיא, חֲמִרֶיךָ. דְּלֵאִית, בִּיהּ: יב כִּי מֵאֲסָפִיו יֵאכְלֵהוּ וְהִלְלוּ אֶת־יְהוָה וּמִקְבָּצָיו יִשְׁתָּהוּ בְּחֲצֵרוֹת קְדָשֵׁי:

זֶלֶק הַדְּקֻדּוֹק: יג כִּי מֵאֲסָפִיו. הפ"א רפה: וְהִלְלוּ. הה"א געני והלמ"ד רפה:

ארי דכנשוהי לעבורא, ייכלניה. וישבחון, קדם יי. ודעצרוהי לחמרא,
ישתוניה בדרת קדשי: **עברו עברו בשערים פנו דרך העם**
סלו סלו המסלה סקלו מאבן הרימו נס על-העמים:
נבייא עיברו ותובו, בתרעיא. אפנו לב עמא, לאורח תקנא. בשרו,
בשורן טבן. ונחמן לצדיקיא דסליקו הרהור יצרא, דהוא פאבן תקלא.
ארימו אתא, על עממא: **הנה יהוה השמיע אל-קצה**
הארץ אמרו לבת-ציון הנה ישעך בא הנה שכרו אתו
ופעלתו לפניו: הא יי. אשמע, לסיפי ארעא. אימרו, לכנשתא
דציון. הא פרקיד, מתגלי. הא אגר עבדי מימריה, עמיה. דכל עובדיהון,
גלן קדמוהי: **וקראו להם עם-הקדש גאולי יהוה ולך**
יקרא דרושה עיר לא נעזבה: ויקרון להון. עמא דקדשא,
פריקיא די. וליך, יתקרי תביעתא. קרתא, דלא אתרחקת:
מי-זה | בא מאדום חמוץ בגדים מבצרה זה הדור
בלבושו צעה ברב פחו אני מדבר בצדקה רב להושיע:
מן אמר אליו, דעתיד לאיתאח מחא על אדום. פרענו תקיפא, על
בצרה. למעבד פרענות דין עמיה, כמא דקיים להון במימריה. אמר
האנא מתגלי, כמא דמלילית בזכו. סגי קדמי חיל, למפרק: **מדוע**
אדם ללבושו ובגדיו כדרך בגת: מדין יסמקון טורין, מדם
קטילין. ומישרין יפיקון, כחמר במעצרא: **פורה | דרכתי לבי**
ומעמים אין-איש אתי ואדרכם באפי וארמסם בחמתי
ויז נצחם על-בגדי וכל-מלבושי אגאלתי: הא כבעיט,
דמתבעיט במעצרא. בן יסגי קטול, במשרית עממא. ולא יהי להון
תקוף, קדמי. ואקטילנון, ברגזי. ואדושישנון, בחמתי. ואתבר תקוף
תקיפיהון, קדמי. וכל חכימיהון, אסלעים: **כי יום נקם בלבי**
ושנת גאולי באה: ארי. יום פרענותא, קדמי. ושנת פרקן עמי,
מטת: **ואביט ואין עזר ואשתומם ואין סומך ותושע לי**

זרעי וחמתי היא סמכתני: וגלי קדמי, ולית גבר דליה עובדין
טבין. וידיע קדמי, דלית אנש דיקום ויבעי עליהון. ופרקתנון, בדרע
תקפי. ובמימר רעותי, סעדתנון: בא ואבוס עמים באפי
ואשכרם בחמתי ואוריד לארץ נצחם: ואקטיל עממיא,
ברגזי. ואדושישנון, בחמתי. וארמי לארעא ארעיתא, קטילי גברייהון:
כב חסדי יהוה | אזכיר תהלות יהוה בעל כל
אשר-גמלנו יהוה ורב-טוב לבית ישראל אשר-גמלם
ברחמיו וכרב חסדיו: אמר נביא טבותא די אנא מדכר,
תשבחתא די. בעל. כל דגמלנא, יי. וסגי טוביה, לבית ישראל. דגמלנון
ברחמוהי, וכסגיאנות טבותיה: כג ויאמר אד-עמי המה בנים לא
ישקרו ויהי להם למושיע: ואמר, ברם עמי אנון. בניא, דלא
ישקרו. והוה מימריה להון, לפריק: כד בכל-צרתם | (כ לא) לו
צר ומלאך פניו הושיעם באהבתו ובחמלתו הוא גאלם
וינטלם וינשאם כל-ימי עולם: בכל עדן דחבו קדמוהי
לאיתאה עליהון עקא, לא אעיק להון. ומלאך שליח מן קדמוהי,
פרקנון. ברחמיה ובמחסיה עליהון, הוא שיזיבנון. ונטילנון וסוברנון, כל
יומי עלמא:

(גאלנו יהוה עבאות שמו קדוש ישראל:)

(פרקנא. יי עבאות, שמייה. קדישא, דישראל:)

על דא יתברך וישתבח, שמא רבא קדישא. די לעילא, חיא וקימא. מברך הוא לעלם,
ולעלמי עלמא:

זולק הדקדוק: כב חסדי. החי"ת געי והשווא נע, והדל"ת רפה: ברחמיו. הכ"ף געי:
כד בכל-צרתם. הבי"ת געי: